

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ
№ 70 Б А С П А С Ө З Р Е Л И З І
2014 жылғы 25 қыркүйек

Қаржы нарығындағы ахуал туралы

1. Инфляция

Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің ресми деректері бойынша 2014 жылғы тамызда инфляция 0,4%-ды (2013 жылғы тамызда – 0,2%) құрады. Бұл ретте азық-түлік тауарларының бағасы 0,1%-ға (0,0%-ға) төмендеді. Азық-түлікке жатпайтын тауарлар 1,1%-ға (0,3%-ға) қымбаттады, ақылы қызмет көрсету тарифтері 0,4%-ға (0,5%-ға) өсті.

Азық-түлік тауарлары нарығында 2014 жылғы тамызда көбінесе жұмыртқа – 3,6%-ға, күріш – 2,5%-ға, қант – 2,3%-ға, ұн – 1,5%-ға, ет және ет өнімдері – 1,3%-ға, оның ішінде құс еті – 9,0%-ға, балық және теңіз өнімдері – 0,8%-ға, кондитерлік өнімдер – 0,7%-ға, макарон өнімдері – 0,5%-ға қымбаттады. Жемістер мен көкөністердің бағасы - 6,8%-ға, оның ішінде картоп – 19,9%-ға, орамжапырақ – 9,7%-ға, пияз – 8,1%-ға, сәбіз – 6,7%-ға төмендеді.

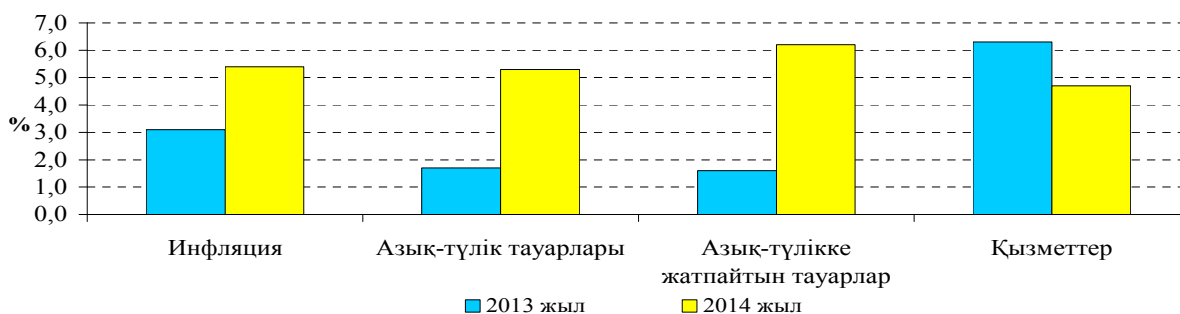
Азық-түлікке жатпайтын тауарлар тобында сыртқы киімнің бағасы 0,7%-ға, аяқ киім – 0,5%-ға, тұрмыстық үй заттары – 0,2%-ға, дәрі-дәрмектер – 0,3%-ға, газеттер, кітаптар мен кеңсе тауарлары – 2,1%-ға өсті. Бензиннің құны 8,3%-ға, дизель отыны – 0,3%-ға өсті.

Ақылы қызмет көрсету тобында тұрғын үй-коммуналдық саладағы қызметке ақы төлеу 0,2%-ға өсті. Бұл ретте тарату желілері бойынша тасымалданатын газ үшін тарифтер 1,4%-ға, сұйытылған газ – 1,0%-ға, тұрғын үйді жалға алу – 0,5%-ға, ыстық су – 0,4%-ға, суық су – 0,1%-ға өсті. Бұдан басқа, өткен айда амбулаторлық қызмет көрсету бағасы 1,4%-ға, көлік қызметі – 0,8%-ға, демалыс, ойын-сауық және мәдениет саласындағы қызмет – 0,1%-ға, мейрамханалар мен қонақүйлер қызметі – 0,7%-ға көтерілді.

2014 жылғы қаңтар-тамызда инфляция 5,4% (2013 жылғы қаңтар-тамызда – 3,1%) болды. Азық-түлік тауарлары 2014 жылдың басынан бері 5,3%-ға (1,7%-ға), азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 6,2%-ға (1,6%-ға), ақылы қызмет көрсету – 4,7%-ға (6,3%-ға) қымбаттады (1-график).

1-график

2013 және 2014 жж. қаңтар-тамыздағы инфляция және оның негізгі топтары

2014 жылғы тамызда инфляция жылдық көрсеткіш бойынша 7,1% (2013 жылғы желтоқсанда – 4,8%) болды. Азық-түлік тауарлары соңғы 12 айда 6,9%-ға (3,3%-ға), азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 8,1%-ға (3,3%-ға), ақылы қызмет көрсету – 6,4%-ға (8,0%-ға) қымбаттады.

2. Халықаралық резервтер мен ақша агрегаттары

2014 жылғы тамызда Ұлттық Банктің халықаралық резервтері ұлғайды. Ұлттық Банктің жалпы халықаралық резервтері 27,7 млрд. АҚШ долларына дейін 2,8%-ға ұлғайды (жыл басынан бері 12,2%-ға ұлғайды). Ұлттық Банктің таза халықаралық резервтері 2,8%-ға ұлғайып, 27,1 млрд. АҚШ долларын құрады (жыл басынан бері 12,1%-ға өсті). Ұлттық қордың активтерін толықтыру, Үкіметтің сыртқы борышына қызмет көрсету бойынша операциялар, сондай-ақ банктердің Ұлттық Банктегі шетел валютасындағы корреспонденттік шоттарындағы қалдықтардың төмендеуі Үкіметтің Ұлттық Банктегі шоттарына валютаның түсуімен және ішкі валюта нарығындағы валютаны сатып алумен ішінара бейтараптандырылды. Нәтижесінде таза валюта қорлары (ЕАВ) 2014 жылғы тамызда 1,1%-ға төмендеді. Алтындағы активтер жүргізілген операциялар нәтижесінде, оның әлем нарықтарындағы бағасы шамалы төмендеген кезде 14,9%-ға ұлғайды.

2014 жылғы тамызда жалпы алғанда елдің халықаралық резервтері Ұлттық қордың шетел валютасындағы активтерін қоса алғанда (алдын ала деректер бойынша 77,2 млрд. АҚШ долл.) 105,0 млрд. АҚШ долларына дейін 1,2%-ға ұлғайды (жыл басынан бері 9,9% өсті).

2014 жылғы тамызда ақша базасы 5,3%-ға тарылып, 3657,4 млрд. теңге болды (жыл басынан бері 29,3%-ға кеңейді). Тар ақша базасы, яғни екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктегі мерзімді депозиттерін есептемегендегі ақша базасы 3529,9 млрд. теңгеге дейін 2,9%-ға тарылды.

2014 жылғы шілдеде ақша массасы 13427,4 млрд. теңгеге дейін 0,1%-ға ұлғайды (жыл басынан бері 15,7%-ға өсу). Айналыстағы қолма-қол ақшаның көлемі 1439,6 млрд. теңгеге дейін 0,9%-ға төмендеді (жыл басынан бері 4,8%-ға төмендеді), банк жүйесіндегі депозиттер 0,2%-ға ұлғайып, 11985,1 млрд. теңгені құрады (жыл басынан бері – 18,8%-ға өсті). Ақша массасы құрылымындағы депозиттердің үлесі 2014 жылғы қаңтар-шілдеде тіркелген айналыстағы қолма-қол ақша көлемінің қысқаруы аясында депозиттер көлемінің өсуі нәтижесінде 2013 жылғы желтоқсандағы 87,0%-дан 2014 жылғы шілдеде 89,3%-ға дейін өсті.

Ақша мультипликаторы 2014 жылғы қаңтар-шілдеде тіркелген ақша массасының өсу қарқынымен салыстырғанда ақша базасы кеңеюінің үдемелі қарқынының салдарынан 2013 жылғы желтоқсандағы 4,10-нан 2014 жылғы шілденің қорытындысы бойынша 3,48-ге дейін төмендеді.

3. Валюта нарығы

2014 жылғы тамызда теңгенің АҚШ долларына қатысты бағамы 1 АҚШ доллары үшін 182,00 – 183,28 теңге аралығында өзгерді. Айдың соңында теңгенің биржалық бағамы бір АҚШ доллары үшін 182,00 теңге болды.

2014 жылғы тамызда қосымша сауда-саттықтардағы мәмілелерді қоса алғанда, Қазақстан қор биржасындағы биржалық операциялардың көлемі 8,8 млрд. АҚШ долларын құрады. Биржадан тыс валюта нарығындағы операциялардың көлемі 0,6 млрд. АҚШ долларын құрады.

4. Мемлекеттік бағалы қағаздар нарығы

2014 жылғы тамызда Қаржы министрлігінің мемлекеттік бағалы қағаздарын орналастыру бойынша 6 аукцион өткізілді. Онда 12 айлық МЕККАМ (0,2 млрд. теңге), 3 жылдық МЕОКАМ (10,6 млрд. теңге), 6 жылдық МЕУКАМ (14,2 млрд. теңге), 9 жылдық

МЕУКАМ (4,7 млрд. теңге), 10 жылдық МЕУКАМ (7,8 млрд. теңге), 15 жылдық МЕУКАМ (32 млрд. теңге) орналастырылды.

Орналастырылған бағалы қағаздар бойынша тиімді кірістілік: 12 айлық МЕККАМ бойынша – 4,00%, 3 жылдық МЕОКАМ бойынша – 5,27%, 6 жылдық МЕУКАМ бойынша – 6,50%, 9 жылдық МЕУКАМ бойынша – 7,00%, 10 жылдық МЕУКАМ бойынша – 7,13%, 15 жылдық МЕУКАМ бойынша – 7,68% болды.

Қаржы министрлігінің айналыстағы бағалы қағаздарының көлемі алдыңғы аймен салыстырғанда 1,9%-ға ұлғая отырып, 2014 жылғы тамыздың аяғында 4015,7 млрд. теңге құрады.

Қазақстан Ұлттық Банкінің қысқа мерзімді ноттары.

2014 жылғы тамызда Ұлттық Банктің 3 айлық ноттарын орналастыру бойынша 2 аукцион болды (6,9 млрд. теңге және 4,0 млрд. теңге). Орналастырылған ноттар бойынша тиімді кірістілік тиісінше 3,32% және 3,27% құрады.

2014 жылғы тамыздың аяғында айналыстағы ноттардың көлемі 2014 жылғы шілдемен салыстырғанда 31,4%-ға ұлғайып, 20,8 млрд. теңге құрады.

5. Банкаралық ақша нарығы

2014 жылғы шілдеде орналастырылған банкаралық депозиттердің жалпы көлемі 2014 жылғы маусыммен салыстырғанда 14,1%-ға ұлғайып, баламасында 4637,0 млрд. теңге болды.

Теңгемен орналастырылған банкаралық депозиттердің көлемі 41,4%-ға өсіп, 920,9 млрд. теңге (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 19,9%) болды. Бұл ретте теңгемен орналастырылған банкаралық депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 2014 жылғы маусымдағы 2,81%-дан 2014 жылғы шілдеде 2,79%-ға дейін азайды.

2014 жылғы шілдеде доллармен орналастырылған депозиттердің көлемі 2014 жылғы маусыммен салыстырғанда 11,3%-ға ұлғайып, 19,6 млрд. АҚШ долларын (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 77,4%-ы) құрады. Доллармен орналастырылған депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 2014 жылғы маусымдағы 0,043%-дан 2014 жылғы шілдеде 0,052%-ға дейін ұлғайды.

Ресей рублімен және еуромен орналастырылған депозиттердің көлемі көп емес – орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің тиісінше 2,3%-ы және 0,4%-ы.

Шетел валютасындағы банкаралық депозиттердің үлесі орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 2014 жылғы маусымдағы 84,0%-дан 2014 жылғы шілдеде 80,1%-ға дейін қысқарды. Шетел валютасымен резидент емес банктерде орналастырылған депозиттердің үлесі орналастырылған банкаралық депозиттердің жалпы көлемінің 2014 жылғы маусымдағы 83,6%-дан 2014 жылғы шілдеде 79,4%-ға дейін қысқарды.

Ұлттық Банк банктерден тартқан депозиттердің көлемі 2014 жылғы маусыммен салыстырғанда 2014 жылғы шілдеде 43,4%-ға ұлғайып, 871,7 млрд. теңгені құрады.

6. Депозит нарығы

Депозиттік ұйымдардағы резиденттер депозиттерінің жалпы көлемі 2014 жылғы шілдеде 11 985,1 млрд. теңгеге дейін 0,2%-ға көтерілді (жылдың басынан бері 18,8%-ға өсті). Заңды тұлғалардың депозиттері бір айда 7 578,7 млрд. теңгеге дейін 0,7%-ға көтерілді (жылдың басынан бері 22,6%-ға өсті), жеке тұлғалардың депозиттері 4 406,4 млрд. теңгеге дейін 1,9%-ға ұлғайды (жылдың басынан бері 12,8%-ға өсті).

Ұлттық валютадағы депозиттердің көлемі 2014 жылғы шілдеде 0,2%-ға 6 609,4 млрд. теңгеге дейін азайды (заңды тұлғалардікі – 1,2%-ға төмендеді, жеке тұлғалардікі – 2,2%-ға өсті), шетел валютасымен – 0,7%-ға 5 375,6 млрд. теңгеге дейін өсті (заңды тұлғалардікі – 0,1%-ға төмендеді, жеке тұлғалардікі – 1,7%-ға өсті). Теңгемен депозиттердің үлес салмағы бір айда 55,4%-дан 55,1%-ға дейін төмендеді.

Халықтың (резидент еместерді қоса есептегенде) банктердегі салымдары 2014 жылғы шілдеде 4 447,9 млрд. теңгеге дейін 1,9%-ға ұлғайды (жыл басынан бері 12,7%-ға өсті). Халық салымдарының құрылымында теңгедегі депозиттер 2 070,0 млрд. теңгеге дейін 2,1%-ға өсті, шетел валютасындағы депозиттер 2 377,8 млрд. теңгеге дейін 1,7%-ға өсті. Халық салымдарының құрамында теңгедегі депозиттердің үлес салмағы бір айда 46,4%-дан 46,5%-ға дейін өсті.

2014 жылғы шілдеде мерзімді депозиттер 7 857,1 млрд. теңгеге дейін 0,9%-ға өсті. Мерзімді депозиттердің құрамында теңгедегі депозиттер 4 185,4 млрд. теңгеге дейін 1,7%-ға ұлғайды, шетел валютасындағы депозиттер 3 671,7 млрд. теңгеге дейін 1,0%-ға төмендеді.

2014 жылғы шілдеде банктік емес заңды тұлғалардың теңгемен мерзімді депозиттері бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 5,2% (2014 жылғы маусымда – 5,1%), ал жеке тұлғалардың депозиттері бойынша – 8,4% (8,0%) болды.

7. Кредит нарығы

Банктердің экономиканы кредиттеуінің жалпы көлемі 2014 жылғы шілдеде 12 185,6 млрд. теңгені құрап, 0,2%-ға өсті (жыл басынан бері өсім 7,9%).

Ұлттық валютадағы кредиттердің көлемі 8 175,4 млрд. теңгеге дейін 0,7%-ға өсті (жыл басынан өсім 3,0%), шетел валютасындағы кредит көлемі 4 010,2 млрд. теңгеге дейін 0,9%-ға төмендеді (жыл басынан бері өсім 19,5%). Теңгедегі кредиттердің үлес салмағы бір айда 66,7%-дан 67,1%-ға дейін өсті.

Ұзақмерзімді кредиттеу 2014 жылғы шілдеде 9 857,3 млрд. теңгені құрап, 0,7%-ға өсті, қысқамерзімді кредиттеу 2 328,3 млрд. теңгеге дейін 2,1%-ға төмендеді. Ұзақмерзімді кредиттердің үлес салмағы бір айда 80,5%-дан 80,9%-ға дейін өсті.

Заңды тұлғаларға берілген кредиттердің көлемі 2014 жылғы шілдеде 8 166,2 млрд. теңгеге дейін 0,4%-ға төмендеді, жеке тұлғаларға кредиттер 4 019,4 млрд. теңгеге дейін 1,4%-ға ұлғайды. Жеке тұлғаларға берілген кредиттердің үлес салмағы бір айда 32,6%-дан 33,0%-ға дейін ұлғайды.

Шағын кәсіпкерлік субъектілерін кредиттеу 2014 жылғы шілдеде 1 555,4 млрд. теңгеге дейін 1,0%-ға өсті (жыл басынан бері өсім 21,2%), бұл экономикаға берілген кредиттердің жалпы көлемінің 12,8%-ын құрайды.

Салалар бойынша банктердің экономикаға берілген кредиттерінің ең қомақты сомасы сауда (жалпы көлемдегі үлесі – 19,2%), құрылыс (10,9%), өнеркәсіп (10,9%), ауыл шаруашылығы (3,6%) және көлік (3,3%) сияқты салаларға тиесілі.

2014 жылғы шілдеде банктік емес заңды тұлғаларға ұлттық валютада берілген кредиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 10,5% (2014 жылғы маусымда – 10,4%), жеке тұлғаларға – 19,2% (19,8%) болды.